

Gender Differences in Social Connectedness: A Meta-Analysis Study

Seydi Ahmet SATICI*, Gürhan CAN**

Received date: 31.01.2017

Accepted date: 14.04.2017

Abstract

This meta-analysis was conducted to examine gender differences in social connectedness. Systematic review and meta-analysis was reached 261 studies by literature search. With regards to inclusion criteria, 19 studies were included in the meta-analysis and 20 effect sizes were calculated from these studies ($N = 15.171$; 8.620 females and 6.551 males). Meta-analysis indicated that there is a significant slightly effect in favors of women ($k = 20, d = .13, p < .001$). In moderator analysis revealed that age did not moderate significantly the relationships between gender and social connectedness, whereas cultural differences moderate the relationships between them. Effect size was significant but, it was just a small for individual culture, not for collective culture. The findings were discussed in the light of the relevant literature and suggestions were made for future studies.

Keywords: Social connectedness, gender, culture, age, meta-analysis.

*Artvin Coruh University, Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance, Artvin, Turkey; sasatici@artvin.edu.tr

**Hasan Kalyoncu University, Faculty of Education, , Psychological Counseling and Guidance, Gaziantep, Turkey; guruhancan49@gmail.com

Cinsiyetin Sosyal Bağlılık Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması

Doi numarası: 10.17556/erziefd.289023

Seydi Ahmet SATICI*, Gürhan CAN**

Geliş tarihi: 31.01.2017

Kabul tarihi: 14.04.2017

Öz

Bu meta-analizi çalışmasının amacı, cinsiyetin sosyal bağlılık üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Sistematik sentezleme ile gerçekleştirilen bu çalışmada önce alanyazın taraması yapılmış ve 261 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütleri karşılayan 19 bağımsız çalışmaya ait 20 etki büyüklüğü meta-analize dâhil edilmiştir ($N = 15.171$; 8.620 kadın ve 6.551 erkek). Meta-analiz sonucunda cinsiyetin sosyal bağlılık üzerinde kadınlar lehine düşük düzeyde anlamlı olduğu anlaşılmıştır ($k = 20$, $d = .13$, $p < .001$). Moderatörlük analizi sonucunda; yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmezken, kültür açısından anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Bireyci kültürlerde etki büyüklüğü düşük düzeyde ve anlamlı ancak kolektif kültürlerde etki büyüklüğünün oldukça düşük ve anlamsız olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, ilgili alan yazın ışığında tartışılmış ve gelecek çalışmalara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Sosyal bağlılık, cinsiyet, kültür, yaş, meta-analiz.

*Artvin Çoruh Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Artvin, Türkiye, sasatici@artvin.edu.tr

**Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Gaziantep, Türkiye, gurhancan49@gmail.com

1. Giriş

Sosyal yaşamda bireyin güvenli bir çevre algısına sahip olması, diğerleriyle yakın ilişkiler kurabilmesi ve güçlü bir aidiyet duygusu geliştirebilmesi psikolojik sağlığı ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Nitekim Adler (1927) de ruh sağlığının korunmasında sosyal boyutun etkisine önem vermekte ve bireylerin içerisinde bulundukları çevreye kendilerini ait hissetmelerinin önemine dikkat çekmektedir. Öte yandan Maslow (1943) ihtiyaçlar hiyerarşisinin orta noktasında ait olma ve sevmeye ihtiyacının giderilmesine vurgu yapmakta ve bireylerin ait olma ihtiyacı ile kendilerini bir grubun parçası olarak görme eğiliminde olduğuna dikkat çekmektedir. Bu ihtiyacın giderilememesi sonucunda bireylerin; yabancılaşma ve giderek uyum problemleri yaşayabilecekleri ileri sürülmektedir (Maslow, 1954). Psiko-sosyal gelişim kuramının öncülerinden Erikson (1977) ise, ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde bireylerin kimlik arayışları sürecinde kendilerini bir gruba bağlı hissetmeye gereksinimleri olduğunu belirtmektedir.

Bireylerin kendilerini sosyal çevreye ait hissetmeleri konusunun Bowlby'nin (1973) çalışmalarında daha da yoğunlaştığı görülmektedir. Kuramcıya göre aidiyet duygusu; bağlanma, duygusal yakınlık ve bağlılık olmak üzere üç temel faktör üzerine kurulmaktadır. Bağlanma, özel bir kişi ile oluşturulan güçlü duygusal bağ; duygusal yakınlık ise iletişim/etkileşim kurulan kişilerle sağlanan ilişkideki roller olarak ifade edilmektedir (Bowlby, 1973; Hall, Lindzey ve Cambell, 1998). Sosyal bağlılık, bireyin kendisini geçmişten gelen tüm ilişkileri içinde anlamlı bir parça olarak değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Lee ve Robbins, 1998). Sosyal bağlılık ile bireyler bütüncül bir şekilde sosyal çevrelerine yönelik aidiyet yaşayabilmekte ve kişilerarası ilişkiler kurabilme istekleri hızlanabilmektedir.

Sosyal bağlılık; bireylerin iletişim ağları, etkileşimde oldukları kişi sayıları ve kendilerine bir grubun içerisinde hissetmelerine yönelik hem niceliksel hem de niteliksel olarak durumları hakkında bilgi vermektedir (Blackshaw ve Long 2005; Glover ve Hemingway, 2005; Townsedn ve McWhirter, 2005). Ayrıca aile ve arkadaş gibi yakın çevreye yönelik yakın hissetmenin yanı sıra, bireyin kendisini toplumdaki diğer çevrelere de yakın hissetmesi olarak da değerlendirilmektedir. Sosyal çevresiyle bağ kurabilmiş kimseler sosyal aktivitelere katılmakta isteklidirler ve güçlü ilişkiler kurabilmektedirler (Lee ve Robbins, 1995). Diğer taraftan sosyal bağlılığın zayıflaması halinde, bireyler kendilerini dış dünyadan soyutlayabilmekte ve giderek bir yabancılaşma yaşayabilmektedirler (Baumeister ve Leary, 1995). Daha da ötesi, güçsüz sosyal bağlılığa sahip bireyler; yaşamlarında anlam ve amaç yoksunluğu hissedebilmektedirler.

Bireylerde sosyal bağlılığın gelişmesiyle ve güçlü olmasıyla birlikte uyum sorunları da azalmaktadır (Duru, 2008a, 2008b). Bireylerin sosyal bağlılıklarını güçlendiremedikleri takdirde kendilerini yalnız hissedebilmekte, giderek tüm çevresinden uzaklaştırabilmektedir (Baumeister ve Leary, 1995; McWhirter, 1990). Buna karşın, güçlü bir sosyal bağlılık bireyin iyi oluşunu artırabilmekte (Satici, 2016), kendi duygu ve ihtiyaçlarına cevap verebilmektedirler. Sonuç olarak, sosyal bağlılık yalnızca risk davranışlarına karşı koruyucu bir faktör olarak değil, aynı zamanda da depresyon, kaygı ve yalnızlık gibi olumsuz ruh hallerini azaltabilmekte ve bireylerin pozitif ruh sağlıklarını geliştirebilmektedir (Abubakar ve diğ, 2014; Crespo, Kielpikowski, Jose ve Pryor, 2010; Jose ve Lim, 2014).

Literatürde sosyal bağlılığın hangi faktörlerle ilişkili olduğuna dair bazı çalışmalara rastlanmaktadır. Örneğin, Cross ve Madson (1997) cinsiyet sosyal bağlılığın farklılaşmasında

önemli bir rolü olduğuna işaret ederken bu görüşünü; “kadınların ilişkilerinde samimiyeti artırma isteklerinin, onların sosyal bağlılıklarını da artırabileceğine; erkeklerin ise sosyal karşılaştırma aracılığıyla daha fazla bireyselleşerek ayrılık yaşayabileceklerine” dayandırmaktadır. Gerçekten de kadınların erkeklere göre daha fazla empati kurabildikleri (Derntl ve diğ., 2011; Rueckert ve Naybar, 2008; Toussaint ve Webb, 2005) düşünüldüğünde, kadınların erkeklere kıyasla sosyal bağlılıklarının daha güçlü olabileceği akla gelebilir. Ne var ki bu konuda, bugüne değin gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında; kimi araştırmalarda kadınların erkeklere göre daha yüksek sosyal bağlılık düzeyine sahip olduğu (ör., DiDonato ve Berenbaum, 2013; Lee, Keugh ve Sexton, 2002; Mondisa ve McComb, 2014); kimilerinde ise erkeklerin kadınlara göre daha yüksek sosyal bağlılık düzeylerine sahip olduğunun rapor edildiği görülmektedir (ör., Alam, Rafique ve Anjum, 2016; Betancourt ve diğ., 2012). Buna ek olarak, kadın ve erkeklerin sosyal bağlılık düzeylerinin birbirlerine çok yakın olduğuna işaret eden araştırma sonuçları da bulunmaktadır (ör., Christiansen ve Evans, 2005; Krishnakumar, Narine, Soonthorndhada ve Thianlai, 2014). Bu şekilde cinsiyet ile sosyal bağlılığın farklılık göstermesinde çeşitli düzenleyici değişkenlerin olabileceği düşünülmektedir. Bunlardan ilk akla gelen kültür ve yaşın cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde düzenleyici değişken olabilecekleri öngörülmektedir.

Sosyal bağlılığın cinsiyet ile olan ilişkisinde, ilk düzenleyici rol üstelenebilecek değişkenin kültürel farklılıklar olabileceği düşünülmektedir. Kültürel farklılıklar denilince de en çok kullanılan bireyci ve toplulukçu kültürlerden söz edilmektedir (Hofstede, 2001; Triandis, 1995). Bireyci kültürlerde kişilerin öncelikleri kendi amaçları ve ihtiyaçlarının giderilmesidir. Bununla birlikte, bireyci kültürlerde kişiler kendilerini bireysel özelliklerine atıf yaparak tanımlamakta ve kendi çıkarlarını ön planda tutarak özerkliğe vurgu yapmaktadırlar (Oyserman, Coon ve Kimmelmeier, 2002; Triandis ve diğ., 1988). Diğer taraftan toplulukçu kültürlerde ise kişilerin öncelikleri içinde bulundukları toplumun ihtiyaçlarına yanıt verebilmek, toplumun ahengini sürdürebilmek ve koruyabilmektir (Hofstede, Hofstede ve Minkov, 2010; Triandis, 1995). Toplulukçu kültürde bireyler kendisini tanıtırken toplumsal öğeleri de işin içine katarak tanıtmaktadırlar.

Kültürel farklılıklar bireylerin cinsiyetlere yönelik bakış açılarını etkileyebilmektedir. İçerisinde yaşanılan toplumun kültürü, cinsiyet rollerinin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Cinsiyet rolleri ile bireylerin nasıl davranacakları ve düşüneceklerine yönelik fikirler elde edilebilir. Bu noktada, bireyci kültürde rekabete, ekonomik güce ve başarıya vurgu yapılması, toplumsal bağın ihmal edilme olasılığını artırabilmektedir. (Hofstede, 2001; Triandis, 2002). Diğer taraftan, toplulukçu kültürlerde ise bireylere daha çok şefkat, merhamet ve uyum gösterme rolleri yüklendiği gözlemlenmektedir (Hofstede ve diğ., 2010; Triandis, 1995). Toplulukçu kültürlerde toplumsal ahengi bozmayacak davranışlar ve roller her iki cinsiyete de yüklenmektedir. Bu nedenle de farklı kültürlerde sahip olan (bireyci-toplulukçu) kadınlar ile erkeklerin sosyal bağlılık düzeyleri değişebileceği öngörülmektedir.

Sosyal bağlılık ile cinsiyet ilişkisinde düzenleyici olabilecek diğer bir değişkenin de yaş olabileceği düşünülmektedir. Ergenlik döneminde bireyler akranlarıyla birlikte olmak arzusunu daha fazla yaşayabilmektedir. Ergenlik döneminde sosyal bağlılık olumlu bağları ve ergenlerin ekolojik çevrelerindeki yeni kişilerle ve yerlerle kurulan etkileşim ile ilişkilerini ifade etmektedir (Karcher, 2011). Bu durumda sosyal bağlılık, ergenlerin sosyal çevreleriyle yakınlaşabilmelerinde ve kendilik algılarını geliştirmelerinde önemli bir mekanizma görevi

görmektedir (Wu, Outley, Matarrita-Cascante ve Murphrey, 2016). Buna karşın yetişkinlik döneminde, bireylerin kendilerini giderek toplumdan soyutlamaları sosyal bağlılıklarını zayıflatabilmektedir (Toepoel, 2013). Nitekim yaşın; bireylerin iletişim ağlarının boyutlarıyla, etkileşimde oldukları kişilerin sayılarıyla ve kendilerini bir gruba ait hissetmeleriyle negatif ilişkisi olduğu ifade edilmektedir (Cornwell, Laumann ve Schumm, 2008). Bununla birlikte, yaşın yalnızlık ile de pozitif yönde ilişkili olduğu ileri sürülmektedir (Giummarra, Haralambous, Moore ve Nankervis, 2007). Bu bağlamda, yaşın sosyal bağlılık ile cinsiyet etkileşimindeki düzenleyici rolünün incelenmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Yukarıda değinildiği üzere; cinsiyet ile sosyal bağlılık ilişkisinde hala netleşmeyen sonuçlar mevcuttur. Dolayısıyla, daha önce gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarının sistematik bir şekilde sentezlenmesine ve bir bütün olarak değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, cinsiyetin sosyal bağlılık üzerindeki rolünü netleştirmek amacıyla bu meta-analiz çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada ayrıca cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde kültürel yapının ve yaşın moderatör bir role sahip olup, olmadığı da incelenmiştir. Alanyazına bakıldığında, cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisini inceleyen bir meta-analiz çalışmasına rastlanamamaktadır. Bu çalışmanın, sistematik sentezleme ile ortaya çıkacak olan sonuçlarının, ileride sosyal bağlılık ile yapılacak olan çalışmalara bir ışık tutabileceği umulmaktadır. Ayrıca eğitimcilerin ve psikolojik danışmanların yanı sıra, uygulamacılar ve araştırmacılar için de cinsiyet, kültür ve yaşın sosyal bağlılıkla ilişkisine yönelik bir yön belirleyebilmelerine yardımcı olabileceği akla gelmektedir. Belirtilen bu temel ihtiyaç ve gerekçeler doğrultusunda; bu çalışma ile cinsiyetin sosyal bağlılık üzerindeki etki büyüklüğünü ve bu ikili arasında kültürün ve yaşın moderatörlük rollerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada cinsiyetin sosyal bağlılık üzerindeki etki büyüklüğünü saptayabilmek amacıyla meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Meta-analiz; sistematik sentezleme yöntemlerinden biri olarak nitelendirilebilmekte ve aynı konu üzerinde çeşitli zamanlarda ve yerlerde gerçekleştirilen farklı araştırma bulgularının bir araya getirilerek daha geniş örnekleme güçlü niceliksel verilere ulaşmak amaçlanmaktadır (Cumming, 2012; Ellis, 2012; Lipsey ve Wilson, 2001).

2.2. Literatür Taraması

Bu çalışma kapsamında cinsiyet ile sosyal bağlılık arasındaki ilişkiyi ele alan bilimsel araştırmalar incelenmiştir. Bu noktadan hareketle, çalışmaya dâhil edilecek araştırmaları ortaya çıkarabilmek amacıyla “EBSCOhost, Scopus, Science Direct, Proquest, Google Scholar, Ulakbim Ulusal Veri Tabanı, YÖK Ulusal Tez Merkezi” veri tabanları sistematik bir şekilde taranmıştır. Taramalar 2016 yılı Eylül ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Taramalarda anahtar kavram olarak “social connectedness”, “gender”, “sex”, “sosyal bağlılık” ve “cinsiyet” kullanılmıştır. Veri tabanlarının gelişmiş arama özellikleri kullanılarak, sosyal bağlılığa ait kavramlar başlık düzeyinde, cinsiyete ait kavramlar ise hem başlık hem özet hem de anahtar kelimeler düzeyinde taranarak eşleştirilmiştir. Bu işlemler sonucunda toplamda 261 çalışmaya ulaşılmıştır.

2.3. Dâhil Etme Kriterleri

Tarama neticesinde 261 çalışmadan hangilerinin meta-analize dâhil edileceğini belirlemek için, dâhil edilme kriterleriyle çalışmalar incelenmiştir. Meta-analize dâhil edilme kriteri olarak; “a) Çalışmanın kadın ve erkek katılımcı sayısının verilmiş olması, b) Sosyal bağlılığa ilişkin kadın ve erkek katılımcılara ait aritmetik ortalama ve standart sapmalarının ya da “t değerlerinin” verilmiş olması, c) Sosyal bağlılık düzeyinin elde edildiği geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının kullanılmış olması” kullanılmıştır. Bu kriterleri karşılamayan çalışmalar meta-analizden çıkartılmış ve veri tabanlarında tekrar edilen çalışmalardan da yalnızca biri meta-analize dâhil edilmiştir. Sonuç olarak, belirlenen kriterlere uygun olan 19 bağımsız çalışmayla cinsiyet ile sosyal bağlılık arasındaki ilişkiyi ele alan meta-analiz gerçekleştirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Dâhil edilen çalışmalar saptandıktan sonra kodlama işlemine geçilmiştir. Kodlama işlemi araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki bilgiler kodlanmıştır:

- a) Çalışmanın künyesi
- b) Çalışmanın gerçekleştirildiği ülke
- c) Kadın katılımcıların sayısı
- d) Erkek katılımcıların sayısı
- e) Kadın ve erkek katılımcıların sosyal bağlılık ortalamaları ve standart sapmaları ya da t değeri
- f) Katılımcıların yaş ortalamaları ya da yaşlarına ilişkin nitelikler (ör., ergen, yetişkin)
- g) Çalışmanın gerçekleştiği ülkenin bireyci ya da toplulukçu kültürden hangisine dâhil olduğu kodlanmıştır.

Kodlaması yapılan çalışmalara ait künye, ülke, kadın ve erkek sayıları, yaş ortalamaları ya da yaşlarının niteliği ve ülkelerinde hangi kültüre ait olduğuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Dâhil Edilen Çalışmalara Ait Bilgiler

Künye	Ülke	N		Yaş	Kategori ^k
		Kadın	Erkek		
Alam ve diğ, 2016	Pakistan	146	134	20.80	Toplulukçu
Armstrong ve diğ, 2009	Amerika	136	91	19.87	Bireyci
Betancourt ve diğ, 2012	Amerika	91	92	13.6	Bireyci
Chen & Chung, 2007	Çin	159	160	21	Toplulukçu
Christiansen ve diğ, 2005	Amerika	537	455	13.7	Bireyci
Czyz ve diğ, 2012	Amerika	240	7	15.6	Bireyci
Didonata & Berenbaum, 2013	Amerika	185	120	19.83	Bireyci
Didonata & Berenbaum, 2013 ^a	Amerika	296	72	19.18	Bireyci
Hawkley ve diğ, 2012	Çin	150	117	20.4	Toplulukçu
Kaminski ve diğ, 2010	Amerika	2128	2003	15.08	Bireyci
Krishnakumar ve diğ, 2015	Tayland	2146	1654	Yetişkin	Toplulukçu
Kurtyılmaz, 2011 ^b	Türkiye	248	151	21.50	Toplulukçu
Lee ve diğ, 2002	Amerika	96	99	20.27	Bireyci
Lee & Robbins, 2000	Amerika	192	174	20.96	Bireyci

Tablo 1'in devamı

Künye	Ülke	N		Yaş	Kategori ^k
		Kadın	Erkek		
Mondise & McComb, 2014	Amerika	67	97	Yetişkin	Bireyci
Moore, 2006	Amerika	75	44	Yetişkin	Bireyci
Rew, ve diğ, 2015	Amerika	355	247	14.7	Bireyci
Satıcı 2016 ^b	Türkiye	489	290	20.67	Toplulukçu
Satıcı ve diğ, 2016 ^b	Türkiye	178	147	20.96	Toplulukçu
Yıldırım, 2015	Türkiye	706	307	20.98	Toplulukçu

^a çalışmada yer alan ikinci örneklem grubuna ait bilgiler

^b çalışmaların ham verilerinden ortalama ve standart sapmalar elde edilmiştir.

^k Kültürel kategori Hostede (2001) çerçevesince yapılmıştır; <https://geert-hofstede.com/countries.html>

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmanın analizleri Comprehensive Meta Analysis (Borenstein, Hedges, Higgins ve Rothstein, 2005) ile gerçekleştirilmiştir. Etki büyüklüğü hesaplanmasında standardize edilmiş ortalama farkı yöntemi Cohen'in d katsayısı kullanılmıştır. Cohen'e (1977) göre etki büyüklüğü $d = .20$ için küçük, $d = .50$ için orta ve $d = .80$ için büyük etki olarak nitelendirilmektedir.

Meta-analiz çalışmalarında iki farklı model tercih edilebilmektedir; sabit etki ve rassal etki. Cumming (2012) sosyal bilimlerde rassal etkiler modelinin kullanılmasını önermektedir. Ayrıca Q istatistiği kullanılarak hangi modelin kullanılması gerektiğine de karar verilebilmektedir. Q istatistiği meta-analize dâhil edilen çalışmalar arasında homojenliği test etmekte ve Q değerinin anlamlı çıkması halinde heterojenlik kabul edilerek rassal etki modelinin kullanılması önerilmektedir (Borenstein ve diğ, 2013). Bunun yanı sıra I^2 değeri de kullanılmaktadır. I^2 değeri etki büyüklüğüne yönelik varyansın oranını ortaya çıkarmaktadır. I^2 istatistiği 0-100 arasında değer almaktadır. Bu istatistiğin gücü 25 düşük, 50 orta ve 75 yüksek olarak ifade edilmektedir (Higgins, Thomson, Deeks ve Altman, 2003).

Bu çalışma kapsamında cinsiyet ile sosyal bağlılığa ilişkin yaş ve kültür olmak üzere iki adet moderatör değişken kullanılmıştır. Yaş moderatörlüğü bağlamında, katılımcıların yaş ortalamaları 18'in altında olan çalışmalar ergen katılımcı ve 18 yaşın üzerinde olan çalışmalar da yetişkin katılımcı olarak nitelendirilmiştir. Ek olarak, çalışmanın gerçekleştirildiği ülkeye göre de kültürleri bireyci ve toplulukçu olarak gruplandırılmış ve moderatör değişken olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada ayrıca yayın yanlılığına ilişkin analizler de gerçekleştirilmiştir. Yayın yanlılığını test edebilmek için Huni grafiği (Funnel plot), Egger testi, Duval ve Tweedie'nin kes ve ekle testi (Duval & Tweedie's trim and fill test), Kendall'ın tau b (Kendall's tau b) ile Rosenthal'ın güvenli N (Fail Safe N) değeri kullanılmıştır. Huni grafiği; çalışmaların boyut veya hassaslığının bir ölçüsüne karşı tek tek araştırmalardan elde edilen etki tahminlerinin dağılımını vermektedir (Sterne ve diğ, 2011). Egger testi yayın yanlılığına ilişkin istatistiksel olarak sınavabilmek için kullanılmaktadır (Üstün ve Eryılmaz, 2014). Diğer taraftan Duval ve Tweedie'nin kes ve ekle testi ise meta-analizdeki olası kayıp çalışmaları ortaya çıkartıp, bu çalışmaların meta-analiz üzerindeki etkisini test etmek için kullanılmaktadır (Duval ve Tweedie, 2000). Kendall'ın tau b değeri ile varyans ile etki büyüklüğü arasındaki ilişki hesaplanmaktadır (Collaborative, 2004). Son olarak Rosenthal'ın güvenli N değeri de elde edilen meta-analiz çalışmasını çürütmek için kaç adet daha çalışmaya ihtiyacın olduğunu ortaya çıkarmak için kullanılmaktadır (Borenstein ve diğ., 2009).

3. Bulgular

Araştırma kapsamında meta-analize dahil edilen 19 çalışmadan toplam 20 etki değeri kullanılmıştır. Bu çalışmaların toplamında 15.171 örneklem sayısına ulaşılmıştır. Bunlardan 8.620'si kadın ve 6.551'ü erkektir. Meta-analiz sonucunda heterojen ya da homojenliğe ilişkin değerler incelendiğinde Q istatistiğinin anlamlı olduğu görülmüştür [$Q_{(19)} = 131.59$, $p < .001$]. Bununla birlikte, heterojenliği desteklemek adına yürütülen I^2 değeri de 85.56 olarak bulunmuş ve yüksek düzeyde varyans oranının olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar neticesinde rassal model kullanılmaya karar kılınmıştır. Tablo 2'de meta-analize ilişkin detaylı sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 2. Cinsiyet Farklılığının Sosyal Bağlılık Üzerindeki Meta-Analiz Sonuçları

Değişken	N		k	d	%95 GA		Q	I ²
	Kadın	Erkek			Alt limit	Üst limit		
Sosyal bağlılık	8.620	6.551	20	.13*	.03	.23	131.59*	85.56

Not. Rassal model; * $p < .01$; GA güven aralığı; Q Cochran homojenlik ölçümü; I² Higgins ve Thompson heterojenlik ölçümü

Gerçekleştirilen meta-analiz sonucunda cinsiyetin sosyal bağlılık üzerinde anlamlı ancak düşük düzeyde bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır [$k = 20$, $d = .13$, %95GA (.03, .23), $p < .001$]. Bu anlamlı farklılığın kadınların lehine olduğu, başka bir deyişle, kadınların sosyal bağlılık düzeyleri erkeklerin sosyal bağlılık düzeylerine göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu söylenebilmektedir.

3.1. Moderatör Etki

Çalışmada yaş grubunun (ergen ve yetişkin) ve çalışmanın gerçekleştiği kültürün (bireyci ve kolektif) cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde moderatör bir role sahip olup olmadıkları da ele alınmıştır. Moderatör etkiye ilişkin sonuçlar Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3. Cinsiyet-Sosyal Bağlılık İlişkisine Moderatör Etkiler

Moderatör	N	k	d	SE	%95 GA		Qb
					Alt limit	Üst limit	
Cinsiyet - Sosyal bağlılık							
Yaş grubu	15.171	20					.01
Ergen	6.206	6	.10	.03	.05	.15	
Yetişkin	8.965	14	.11	.02	.06	.15	
Kültür	15.171	20					15.87**
Bireyci	7.989	12	.17	.02	.12	.21	
Kolektif	7.182	8	.02	.01	-.01	.08	

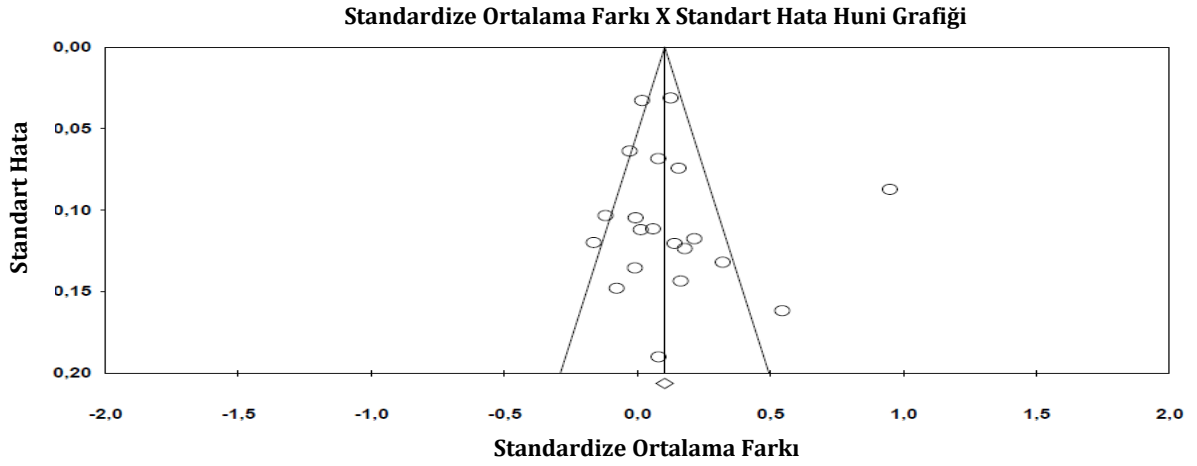
Not. ** $p < .001$, Qb Gruplar arası Q değeri

Tablo 3 incelendiğinde, yaş grubu için gerçekleştirilen analiz sonucunda cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde yaş grubunun moderatör bir role sahip olmadığı görülmektedir, [$Q_{b(1)} = .01$, $p > .05$]. Diğer bir ifadeyle, ergen ya da yetişkin olmanın sosyal bağlılık etki büyüklüğünde manidar bir değişime yol açmamaktadır. Çalışmada moderatör rolünün incelendiği diğer değişken olan kültürün ise cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde anlamlı bir moderatör olduğu sonucuna varılmıştır, [$Q_{b(1)} = 15.87$, $p < .001$]. Bu bulgu incelendiğinde, bireyci kültürde gerçekleşen çalışmalarda etki büyüklüğü düşük düzeyde ve anlamlı [$k = 12$, $d = .17$, %95 GA (.12, .21), $p <$

.01], ancak kolektif kültürlerde gerçekleştirilen çalışmalarda etki büyüklüğünün oldukça düşük ve anlamsız [$k = 8$, $d = .03$, %95 GA (-.01, .08), $p > .05$] olduğu anlaşılmaktadır.

3.2. Yayın Yanlılığı

Elde edilen meta-analiz sonuçlarının yayın yanlılığının etkisinin ne derecede etkilediğini test edebilmek için yayın yanlılığına ilişkin gerçekleştirilmesi gerekenler ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak, yayın yanlılığını test edebilmek için huni grafiğine (Şekil 1) bakılmıştır. Şekil 1'den de anlaşılabileceği üzere, meta-analize dâhil edilen çalışmalarda yayın yanlılığına yönelik bir etkinin olabileceği görülmektedir. Ayrıca, Egger test sonuçları da huni grafiğinin simetrik olduğunu ve yayın yanlılığının olmadığını belirtmektedir; [Egger = .712, %95GA (-1.13, 3.08), $t_{(18)} = .63$, $p > .05$].



Şekil 1. Yayın Yanlılığına Yönelik Huni Grafiği

Yayın yanlılığına yönelik gerçekleştirilen bir diğer analiz de Duval ve Tweedie'nin kes ve ekle testidir. Bu teste ait sonuçlar Tablo 4'de yer almaktadır. Tablo ele alındığında, gözlenen değerler ile yayın yanlılığından oluşan etkiyi düzeltmek için ortaya çıkan düzeltilmiş değerler arasında farklılık gözükmemektedir. Bunun nedeni merkez çizgisinin sağ ve sol tarafında kayıp verinin bulunmaması ile birlikte çizginin sağ ve sol tarafındaki çalışmaların simetrik bir dağılım sergiliyor olmalarıdır.

Tablo 4. Duval ve Tweedie'nin kes ve ekle testi sonuçları

	Çıkarılmış çalışma	Nokta tahmini	Güven aralığı		Q
			Alt limit	Üst limit	
Gözlenen değerler		.103	.071	.135	131.60
Düzeltilmiş değerler	0	.103	.071	.135	131.60

Son olarak Kendall tau b değeri ve Rosenthal'ın güvenli N incelenmiştir. Kendall tau b değeri ele alındığında [$\tau b = .147$, $p > .05$] meta-analize dâhil edilen çalışmaların yanlı olmadığı görülmektedir. Ayrıca, Rosenthal'ın güvenli N sayısı incelendiğinde de bu meta-analiz çalışmasının sonuçlarını geçersiz kılabilmesi için 178 adet çalışmanın gerçekleştirilmesi ve bu çalışmaların da elde edilen meta-analiz sonuçlarının aksine olması gerektiği anlaşılmaktadır. Tüm bu sonuçlar göz önüne alındığında, bu meta-analiz sonuçlarında yayın yanlılığının olmadığı belirtilebilmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Sosyal bağlılık ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu meta-analiz çalışmasında; kadınların sosyal bağlılık düzeylerinin erkeklere göre düşük düzeyde de olsa anlamlı biçimde daha yüksek olduğu; sosyal bağlılığın kolektif kültür üyesi olmaya ve ergen ya da yetişkin olmaya göre değişmediği, buna karşın bireyci kültürle mensup kadınların sosyal bağlılık düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada ortaya konulmuş bulunan sosyal bağlılık-cinsiyet arasındaki ilişkiler, toplumda kadınlara ve erkeklere atfedilen farklı cinsiyet rollerine özgü, farklı kalıp yargılara uygun erkek ve kadın davranışlarıyla ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Toplum tarafından tanımlanan cinsiyet rollerinin, erkekler ile kadınları kendilerinden beklenen rollerle uyumlu olabilecek tutum ve davranışlar bakımından ayırıştırması (Bem, 1984) toplumsal yaşamda kadınlar ile erkeklerin sosyal bağlılıklarını olumlu ya da olumsuz biçimde etkileyebilmektedir. Söz gelimi toplumun, kadınlardan duygusal davranma, yardımlaşma, duygudaşlık ve empati kurma gibi özellikler beklemesi (İmamoğlu, 2008; Winstead ve Derlega, 1993) onların kendilerini çevrelerine ait hissetmelerini kolaylaştırabilmekte, diğerleriyle olan ilişkilerinde onları daha yakın ilişkiler geliştirmeye yöneltebilmekte, bu da onların sosyal bağlılık düzeylerini artırabilmektedir (Cross ve Madson, 1997).

Kadınların sosyal bağlılık düzeylerinin erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmasında günümüzde daha çok erkeklere yakıştırılan kimi kişilik özelliklerinin de rolü olsa gerektir. Kişilerarası ilişkilerinde erkeklerin kadınlara göre tutarlı bir biçimde daha yoğun düzeylerde saldırganlık davranışları sergilemelerinin (Archer, 2004; Demirtaş-Madran, 2012) diğerlerince kabul edilemez olarak algılanması, hiç kuşkusuz geçmişten gelen yakın ilişkileri de dâhil olmak üzere, erkeklerin kişiler arası ilişkilerini olumsuz biçimde etkilemektedir. Bu tür bireylerin saldırgan davranışları nedeniyle bulundukları çevreler içinde sıklıkla reddedici davranışlara maruz kalmaları, muhtemelen giderek toplumdan soyutlanmalarına ve yalnızlaşmalarına neden olmakta, böyle bir durum içinde birey sosyal ilişkilerinde güçlü bağlar kurabilmekten öte, olsa olsa mevcut bağlılıklarını da giderek yitirmektedir. Bunlarla birlikte, saldırganlık davranışını daha az sergileyen ve daha fazla uyum gösteren kadınların ise sosyal bağlılık düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olması akla yatkın görünmektedir. Bunlara ek olarak, erkeklerin daha fazla yalnızlık yaşadıklarını saptayan araştırma bulguları (ör., Salimi, 2011; Schultz ve Moore, 1986) da bu meta-analiz çalışmasının sonucunu kadınlar lehine etkilemiş olabilir.

Bu çalışmada; bireyci kültürde sosyal bağlılığın anlamlı biçimde kadınlar lehine farklılaştığına, kolektif kültürde ise sosyal bağlılıkta cinsiyetlere göre anlamlı bir farklılaşma olmadığına işaret eden bulguları, cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde moderatörlük rolünün bireysel kültürle sınırlı kaldığını göstermektedir. Cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde sadece bireyci kültürün moderatörlük rolünü destekleyen bu sonucun; işbirliği, rekabet, güç ve uyum gibi kültürel etmenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Her ne kadar bireyci kültürlerde de rekabet ve güç arayışı gibi sosyal bağlılığa pek de yakın durmayan etmenler daha fazla önem kazanmakta ise de cinsiyet devreye girdiğinde daha çok kadınlara özgü ve sosyallikle doğrudan ilişkili bulunan bazı etmenlerin; kadınların sosyal bağlılık düzeylerine olumlu katkıları olabileceği düşünülmektedir. Sözgelimi, bireyci kültürlerdeki kadınların erkeklere göre, sosyalliğe daha fazla önem vermeleri, kendilerini daha fazla ilişkisel olarak tanımlamaları, kişilerarası ilişkilerde

daha duyarlı olmaları, çevrelerinden gelen yardımlara daha açık olmaları (Addis ve Mahalik, 2003; Tamres ve diğ, 2002; Watkins ve diğ, 2003) ve nihayet sosyal çevrelerinde kendi hayatlarına yönelik daha fazla paylaşımlarda bulunmaları ve birbirlerine destek olmaları (Thomson ve Murachver, 2001), doğal olarak onların sosyal bağlılık düzeylerini erkeklere göre daha olumlu biçimde etkileyebilmektedir. Diğer taraftan, kolektif kültürde ise hem kadınlar hem de erkekler için sosyal uyumun ve sosyal çevreye ait hissetmenin önemli olması kadın ve erkeklerin sosyal bağlılık düzeylerinin bu kültürde anlamlı biçimde farklılaşmamasını sağladığı düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle, kolektif kültürde ortak paylaşımları ve birlikte dayanışmaları daha yoğun olan kadın ve erkeklerin (Hogg ve Vaughan, 2014) birbirlerine benzer sosyal bağlılık düzeylerinin olması mantıklı gelmektedir.

Meta-analiz çalışmasının son bulgusuna göre ise cinsiyet ile sosyal bağlılık ilişkisinde yaşın moderatör bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, ergen ya da yetişkin olmak sosyal bağlılığın etki büyüklüğünde anlamlı bir değişime yol açmamaktadır. Ergenlik döneminde her iki cinsiyet için akranlarıyla birlikte olmak kendilik algılarının gelişimi için oldukça etkilidir (Wu ve diğ, 2016). Diğer taraftan yetişkinlik döneminde ise sosyal gruplar daha büyümekte ve ağlar genişlemektedir. Bununla birlikte, her ne kadar yetişkinlik yıllarında giderek bir yalnızlaşma yaşansa da (Giummarra ve diğ, 2007) kadınlar ve erkeklerin kendilerini ait hissedebilecekleri daha köklü bir sosyal çevrelerinin olabileceği akla gelmektedir.

4.1. Sınırlılık ve Gelecek Çalışmalara Öneriler

Çalışmanın sınırlılıklarının belirtilmesine ve bu sınırlılıkların giderilmesi için önerilerin sunulmasına ihtiyaç vardır. İlk sınırlılık, moderatör değişkenlere yöneliktir. Bu meta-analizde cinsiyet ile sosyal bağlılık ilişkisinde kültürün ve yaşın moderatör rolleri ele alınmıştır. Cinsiyet ile sosyal bağlılık ilişkisini daha sağlıklı açıklayabilmek için saldırganlık, yalnızlık ve dışadönüklük ile nörotizm gibi kişilik özelliklerinin de moderatör rollerinin incelenmesinde fayda olduğu düşünülmektedir. İkinci sınırlıkta, bu meta-analizde yer alan çalışmaların tamamı yayınlanmış araştırmalardır. Her ne kadar yayın yanlılığının olmadığına yönelik çok yönlü kanıtlar sağlanmış olsa da yayınlanmamış araştırmaların da dâhil edilebileceği çok daha geniş bir meta-analiz çalışması, cinsiyet ile sosyal bağlılık ilişkisinde daha net bulgular sunmasına yardımcı olabilir. Üçüncü olarak, sosyal bağlılık düzeyleri öz-bildirime dayalı ölçme araçlarıyla elde edilmiş olan çalışmalar meta-analize dâhil edilmiştir. Deneysel çalışmalar ile diğer tekniklerle (gözlem, akran değerlendirmesi, vb.) elde edilen sosyal bağlılık düzeylerini elde eden çalışmaların da dâhil edilebileceği başka çalışmalar yürütülebilir. Özellikle, bireyler üzerinde oldukça etkili olan okul psikolojik danışmanları (Can, 1989; 1998) cinsiyet rolleri üzerinde çalışmalar gerçekleştirilebilir. Bu çalışmalarda erkeklere yönelik programlar geliştirilerek, kızlar ihmal edilmeyerek ancak yoğunluğu erkeklere sağlayarak erkeklerin sosyal uyumları ve bağlılıkları artırılabilir.

4.2. Sonuç

Cinsiyet farklılıklarının sosyal bağlılık üzerindeki etkisini belirlemek için gerçekleştirilen bu meta-analiz çalışmasında, kadınların sosyal bağlılıklarının erkeklere göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bununla birlikte, cinsiyet-sosyal bağlılık ilişkisinde yaşın moderatör bir rolünün olmadığı, kültürün ise moderatör bir rolünün olduğu sonucuna varılmıştır. Bu role göre, bireyci kültürlerde kadınların sosyal bağlılık düzeyleri erkeklere göre anlamlı yüksekken, kolektif kültürlerde ise kadın ve erkeklerin sosyal bağlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Kaynaklar

- Abubakar, A., van de Vijver, F. J., Mazrui, L., Murugami, M., & Arasa, J. (2014). Connectedness and psychological well-being among adolescents of immigrant background in Kenya. In *Global perspectives on well-being in immigrant families* (pp. 95-111). Springer New York.
- Addis, M. E., & Mahalik, J. R. (2003). Men, masculinity, and the contexts of help seeking. *American Psychologist*, 58(1), 5-14.
- Adler, A. (1927). *Understanding Human Nature*. New York: Garden City Publishing Company, Inc.
- *Alam, A., Rafique, R., & Anjum, A. (2016). Narcissistic tendencies, forgiveness and empathy as predictors of social connectedness in students from universities of Lahore. *Dialogue*, 11(2), 136-157.
- Archer, J. (2004). Sex differences in aggression in real-world settings: A meta-analytic review. *Review of General Psychology*, 8(4), 291-322.
- *Armstrong, S., & Oomen-Early, J. (2009). Social connectedness, self-esteem, and depression symptomatology among collegiate athletes versus nonathletes. *Journal of American College Health*, 57(5), 521-526.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529.
- Bem, S. L. (1984). Androgyny and gender schema theory: A conceptual and empirical integration. *Nebraska Symposium on Motivation*, 32, 179-226.
- *Betancourt, T. S., Salhi, C., Buka, S., Leaning, J., Dunn, G., & Earls, F. (2012). Connectedness, social support and internalising emotional and behavioural problems in adolescents displaced by the Chechen conflict. *Disasters*, 36(4), 635-655.
- Blackshaw, T., & Long, J. (2005). What's the big idea? A critical exploration of the concept of social capital and its incorporation into leisure policy discourse. *Leisure Studies*, 24(3), 239-258.
- Borenstein, M., Hedges, L., Higgins, J., & Rothstein, H. (2005). Comprehensive meta-analysis version 2. *Englewood, NJ: Biostat*.
- Borenstein, M., Hedges, L. V., Higgins, J. P. T., & Rothstein, H. R. (2009). *Introduction to Meta-Analysis*. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and Loss: Separation: Anxiety and Anger (Vol. 2)*. New York: Basic Books.
- Can, G. (1989). *Öğretmen Adaylarının Öğrencilere Yönelik Tutumları*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.
- Can, G. (1998). İlköğretimde rehberlik. İçinde A. Hakan (Ed.), *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler* (ss. 109-123). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, No 559.

- Chen, L. J., & Chung, S. K. (2007). Loneliness, social connectedness, and family income among undergraduate females and males in Taiwan. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35(10), 1353-1364.
- *Christiansen, E. J., & Evans, W. P. (2005). Adolescent victimization testing models of resiliency by gender. *The Journal of Early Adolescence*, 25(3), 298-316.
- Cohen, J. (1977). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Academic Press.
- Collaborative, E. (2004). Exercise training meta-analysis of trials in patients with chronic heart failure (ExTraMATCH). *BMJ*, 328(7433), 189, 1-7. doi:10.1136/bmj.37938.645220.EE
- Cornwell, B., Laumann, E. O., & Schumm, L. P. (2008). The social connectedness of older adults: A national profile. *American Sociological Review*, 73, 185-203.
- Crespo, C., Kielpikowski, M., Jose, P. E., & Pryor, J. (2010). Relationships between family connectedness and body satisfaction: A longitudinal study of adolescent girls and boys. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(12), 1392-1401.
- Cross, S. E., & Madson, L. (1997). Models of the self: self-construals and gender. *Psychological Bulletin*, 122(1), 5-37.
- Cumming, G. (2012). *Understanding the new statistics: Effect sizes, confidence intervals, and meta-analysis*. New York: Routledge.
- *Czyz, E. K., Liu, Z., & King, C. A. (2012). Social connectedness and one-year trajectories among suicidal adolescents following psychiatric hospitalization. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 41(2), 214-226.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York, NY: Plenum.
- Demirtaş-Madran, H. A. (2012). Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23, 1-6.
- Derntl, B., Finkelmeyer, A., Eickhoff, S., Kellermann, T., Falkenberg, D. I., Schneider, F., & Habel, U. (2010). Multidimensional assessment of empathic abilities: Neural correlates and gender differences. *Psychoneuroendocrinology*, 35(1), 67-82.
- *DiDonato, M. D., & Berenbaum, S. A. (2013). Predictors and consequences of gender typicality: The mediating role of communality. *Archives of Sexual Behavior*, 42(3), 429-436.
- Duru, E. (2008a). Uyum zorluklarını yordamada yalnızlık, sosyal destek ve sosyal bağlılık arasındaki ilişkilerin analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(3), 833-856.
- Duru, E. (2008b). Üniversiteye uyum sürecinde yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın doğrudan ve dolaylı rolleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 13-24.
- Duval, S., & Tweedie, R. (2000). Trim and fill: A simple funnel-plot-based method of testing and adjusting for publication bias in meta-analysis. *Biometrics*, 56(2), 455-463.
- Erikson, E. H. (1977). *Childhood and Society*. London: Paladin Grafton Books.

- Giummarra, M. J., Haralambous, B., Moore, K., & Nankervis, J. (2007). The concept of health in older age: Views of older people and health professionals. *Australian Health Review*, 31, 642-650.
- Glover, T. D., & Hemingway, J. L. (2005). Locating leisure in the social capital literature. *Journal of Leisure Research*, 37(4), 387.
- Hall, C. S., Lindzey, G., & Campbell, J. B. (1998). *Theories of Personality*. New York: John Wiley.
- *Hawkey, L. C., Gu, Y., Luo, Y. J., & Cacioppo, J. T. (2012). The mental representation of social connections: generalizability extended to Beijing adults. *PloS one*, 7(9), e44065.
- Higgins, J. P., Thompson, S. G., Deeks, J. J., & Altman, D. G. (2003). Measuring inconsistency in meta-analyses. *Bmj*, 327(7414), 557-560.
- Hofstede, G. H. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Thousand Oaks CA: Sage Publications.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations: Software of the Mind. Revised and Expanded 3rd Edition*. New York: McGraw-Hill.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2011). *Social Psychology* (6th ed.). Harlow: Pearson Education.
- Jose, P. E., & Lim, B. T. L. (2014). Social connectedness predicts lower loneliness and depressive symptoms over time in adolescents. *Open Journal of Depression*, 3, 154-163.
- *Kaminski, J. W., Puddy, R. W., Hall, D. M., Cashman, S. Y., Crosby, A. E., & Ortega, L. A. (2010). The relative influence of different domains of social connectedness on self-directed violence in adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(5), 460-473.
- Karcher, M. J. (2016). *The Hemingway: Measure of adolescent connectedness*. 26.092016 tarihinde <http://adolescentconnectedness.com/> adresinden alınmıştır.
- *Krishnakumar, A., Narine, L., Soonthorndhada, A., & Thianlai, K. (2014). Family Stressors, Home Demands and Responsibilities, Coping Resources, Social Connectedness, and Thai Older Adult Health Problems Examining Gender Variations. *Journal of Aging and Health*, 27(2) 257-283.
- *Kurtyılmaz, Y. (2011). *Üniversite öğrencilerinin ilişkisel saldırganlık ile benlik saygısı, sosyal bağlılık ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Lee, R. M., & Robbins, S. B. (1995). Measuring belongingness: The Social Connectedness and the Social Assurance Scales. *Journal of Counseling Psychology*, 42(2), 232-241.
- Lee, R. M., & Robbins, S. B. (1998). The relationship between social connectedness and anxiety, self-esteem, and social identity. *Journal of Counseling Psychology*, 45(3), 338-345.
- *Lee, R. M., & Robbins, S. B. (2000). Understanding social connectedness in college women and men. *Journal of Counseling and Development: JCD*, 78(4), 484.
- *Lee, R. M., Keough, K. A., & Sexton, J. D. (2002). Social connectedness, social appraisal, and perceived stress in college women and men. *Journal of Counseling & Development*, 80(3), 355-361.

- Lipsey, M. W., & Wilson, D. B. (2001). *Applied social research methods series; Vol. 49. Practical meta-analysis*. SAGE Publications.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row, Publishers, Inc.
- McWhirter, B.T. (1990). Loneliness: A review of current literature, with implications for counseling and research. *Journal of Counseling and Development*, 68, 589-595.
- *Mondisa, J. L., & McComb, S. A. (2014, January). Social Community: Understanding Students' Connectedness to Promote Student Success. In *IIE Annual Conference. Proceedings* (p. 920). Institute of Industrial Engineers-Publisher.
- *Moore, TL (2006). *Social connectedness and social support of doctoral students in counselor education*. Yayınlanmamış doktora tezi, Idaho State University, Pocatello.
- Oyserman, D., Coon, H. M., & Kemmelmeier, M. (2002). Rethinking individualism and collectivism: evaluation of theoretical assumptions and meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 128(1), 3-72.
- *Rew, L., Arheart, K. L., Johnson, K., & Spoden, M. (2015). Changes in Ethnic Identity and Competence in Middle Adolescents. *Journal of Transcultural Nursing*, 26(3), 227-233.
- Rueckert, L., & Naybar, N. (2008). Gender differences in empathy: The role of the right hemisphere. *Brain and Cognition*, 67(2), 162-167.
- Salimi, A. (2011). Social-emotional loneliness and life satisfaction. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 292-295.
- *Satıcı, S. A. (2016). *Üniversite öğrencilerinin affetme, intikam, sosyal bağlılık ve öznel iyi oluşları: Farklı yapısal modellerin denenmesi üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- *Satıcı, S. A., Uysal, R., & Deniz, M. E. (2016). Linking social connectedness to loneliness: The mediating role of subjective happiness. *Personality and Individual Differences*, 97, 306-310.
- Schultz, N. R., & Moore, D. (1986). The loneliness experience of college students: Sex differences. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 12(1), 111-119.
- Sterne, J. A., Sutton, A.J., Ioannidis, J. P., Terrin, N., Jones, D. R., ... Moher, D., & Higgins, J. P. (2011). Recommendations for examining and interpreting funnel plot asymmetry in meta-analyses of randomised controlled trials. *BMJ (Clinical research ed)*, 343. d4002. doi: 10.1136/bmj.d4002
- Thomson, R., & Murachver, T. (2001). Predicting gender from electronic discourse. *British Journal of Social Psychology*, 40(2), 193-208.
- Toepoel, V. (2013). Ageing, leisure, and social connectedness: how could leisure help reduce social isolation of older people?. *Social Indicators Research*, 113(1), 355-372.
- Toussaint, L., & Webb, J. R. (2005). Gender differences in the relationship between empathy and forgiveness. *The Journal of social psychology*, 145(6), 673-685.

- Townsend, K. C., & McWhirter, B. T. (2005). Connectedness: A review of the literature with implications for counseling, assessment, and research. *Journal of Counseling & Development*, 83(2), 191-201.
- Triandis, H. C. (1995). *Individualism & Collectivism*. Boulder, CO, US: Westview Press.
- Triandis, H. C. (2001). Individualism-collectivism and personality. *Journal of Personality*, 69(6), 907-924.
- Triandis, H. C., Bontempo, R., Villareal, M. J., Asai, M., & Lucca, N. (1988). Individualism and collectivism: Cross-cultural perspectives on self-ingroup relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(2), 323-338.
- Üstün, U., & Eryılmaz, A. (2014). Etkili araştırma sentezleri yapabilmek için bir araştırma yöntemi: Meta-analiz. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 1-32.
- Wu, Y. J., Outley, C., Matarrita-Cascante, D., & Murphrey, T. P. (2016). A Systematic review of recent research on adolescent social connectedness and mental health with internet technology use. *Adolescent Research Review*, 1(2), 153-162.
- *Yıldırım, S. (2015). *Üniversite öğrencilerinin akademik başarı, akademik erteleme, kopya çekme ve devamsızlık durumlarının yordayıcısı olarak sosyal bağlılık*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosman Paşa Üniversitesi, Tokat.

*** imi ile işaretlenen çalışmalar meta-analize dâhil edilmişlerdir.**

Extended Summary

1. Introduction

Social life is an indispensable requirement for the humanity. The quality of social relationships within daily social life is crucial to overall health and wellbeing. As it has stressed in related literature there is a strong relationship between the psychological health and the basic human needs to be satisfied such as social interest (Adler, 1927), relatedness (Deci, & Ryan, 1985) belongingness (Maslow, 1943) and social connectedness (Bowlby, 1973). Especially, social connectedness have been a matter of curiosity because “it represents one’s subjective sense of connection not only to close others but to the whole social world, which includes close others, strangers, and the community at large” (Lee & Robbins 1995, pp. 232–241). Social connectedness gives an information about the individual’s network size, interaction and belonging a social group both qualitative and quantitative effects. So far, social connectedness has been investigated lots of psychological variables such as depression, anxiety, and loneliness, etc. It is also investigated relationship between social connectedness and gender differences. However, it has seen that some ambiguous findings on gender differences in social connectedness. Relatively, most of studies indicated that females have higher level of social connectedness than males (e.g., DiDonato & Berenbaum, 2013; Lee, Keugh, & Sexton, 2002; Mondisa & McComb, 2014). Along with that, some studies revealed males’ social connectedness higher than females (e.g., Alam, Rafique, & Anjum, 2016; Betancourt et al., 2012). Therefore, there is need for clarification on relationship gender differences in social connectedness. In addition, no systematic review of the literature has been done to examine the association between gender and social connectedness. Thus, the present study aimed to provide finalization of findings pertaining to gender differences in social connectedness.

2. Method

We carried out a systematic review and meta-analysis to investigate gender differences in social connectedness. First, the terms of “social connectedness”, “gender”, “sex”, “sosyal bağlılık”, and “cinsiyet” were searched in related databases. The initial database search identified 261 research papers. The titles and abstracts of these papers were screened by the researchers to determine the inclusion criteria. Inclusion criteria for the analysis were as follows: (a) numbers of female and male participants, b) the means standard deviations and t-values of females and male's social connectedness levels, (c) valid and reliable measures used to assess social connectedness. Finally, it was understood that 19 independent studies having 20 effect size that met our criteria. These studies included a total of 15,171 participants containing 6,551 females and 8,620 males. Cohen's d was calculated for each study from group means and standard deviations, or t-test values. Positive values of d represent higher scores for females than males, whereas negative values of d represent higher scores for males. Heterogeneity was calculated using Q statistic and the I^2 statistic. Publication bias was assessed using Funnel Plot, Egger test, Duval & Tweedie's trim and fill test, Kendall's tau b , and Fail Safe N . All analyses were completed in Comprehensive Meta-Analysis Software V2 (CMA).

3. Findings, Discussion and Results

This meta-analysis on gender differences in social connectedness included 19 studies, includes 20 separate effect size, which met the inclusion criteria for analysis. When the heterogeneous or homogeneity were examined the Q statistic was found to be significant [$Q_{(19)} = 131.59, p < .001$]. Also, I^2 statistic was found as 85.56, which is to understand explanatory high levels of variances. Based on these results, we determined to use of random effects model. Meta-analysis showed that, the standardized mean difference of gender in social connectedness (Cohen's d) was .13 [95% CI (.03, .23), $p < .001, k = 20$]. Therefore, the magnitude of average gender differences in

social connectedness ($d = .13$) can be interpreted as significant and small effect. Because the difference effect is positive, the results indicate that females' average level of social connectedness was slightly higher than males'.

It was also calculated that moderator effects of age groups (adolescent & adult) and culture (individualistic & collectivistic) on gender differences in social connectedness. Firstly, results indicated that age group differences did not show moderator association between gender and social connectedness [$Qb(1) = .01, p > .05$]. On the other hand, culture differences showed a moderate role association between gender and social connectedness [$Qb(1) = 15.87, p < .001$]. The effect size based on participants from individualistic culture was .17 which indicated that female had higher social connectedness than males. The effect size for individualistic culture was significant and small [$k = 12, d = .17, 95\% CI (.12, .21), p < .01$]. Conversely, the effect size for collective culture was not significant, [$k = 8, d = .03, 95\% CI (-.01, .08), p > .05$]. Therefore, collective cultures exhibited no statistically significant differences in gender differences in social connectedness.

In considering publication bias, there was asymmetry in the funnel plot. Also, Egger's test [Egger = .712, 95%CI (-1.13, 3.08), $t_{(18)} = .63, p > .05$] and Kendall tau b [tau $b = .147, p > .05$] indicated no evidence of publication bias based. In addition, aggregate effect size was robust, as results of the Fail Safe N test indicated that 178 studies with no gender differences in social connectedness would be needed to reduce the effect size to a trivial magnitude.

All in all, the calculated mean effect size indicated that there was a statistical difference between male and females' social connectedness levels. The results of this meta-analysis indicated that, on average, males report less social connectedness than females. When the moderator roles were handled culture differences significantly but age group no significantly impact on association between gender-social connectedness. Although there were some limitations, the importance of the gender differences in social connectedness was revealed in this study by the techniques with a systematic review and meta-analysis which is relatively new and important technique.